

Europeiska bibliotek och den digitala publiceringens utmaningar

Samhället står inför stora förändringar. Förändringen av media och av informationsmarknaden utgör en av de största utmaningarna för vårt samhälle. Den är såväl en möjlighet som ett hot för Europa.

Europeiska politiker bär ansvaret för att se till att alla europeiska medborgare har fri tillgång till information, utbildning, kultur, fritid och innehåll via offentliga tjänster. En konkurrenskraftig marknad kan endast förnya sig med hjälp av välutbildade och informerade medborgare.

I detta sammanhang garanterar biblioteken att alla europeiska medborgare har fri tillgång till innehåll, information och kultur. Det nuvarande rättsliga ramverket hindrar dock biblioteken från att tillhandahålla vårt samhälle dessa grundläggande tjänster i den digitala tidsåldern, i synnerhet när det gäller utvecklingen av e-bokmarknaden.

1. Med hänvisning till konsumtionen av spridningsrätten får ett bibliotek köpa publicerade verk, t.ex. böcker, från en bokhandlare och låna ut exemplaren till bibliotekets användare. Bibliotekets agerande stör inte upphovsmannens (eller andra rättighetshavares) rättigheter. Följaktligen avgör biblioteket i enlighet med sin förvärvspolicy vilka böcker som ska köpa in och utlånas till allmänheten.
2. Eftersom e-utlåning är en tjänst är å andra sidan konsumtionskonceptet inte tillämbart och biblioteket kan endast förvärva det digitala objektet, e-boken eller e-tidskriften, genom att ingå ett licensavtal med upphovsmannen (eller andra rättighetshavare). Det står rättsinnehavarna fritt att avgöra huruvida de vill ge tillgång till ett särskilt verk och bestämma villkoren för detta tillgängliggörande. Följden av detta är att förvärvspolicyn fastställs av utgivaren snarare än biblioteket.
3. En avgörande, och i vår mening oacceptabel, förändring är att bibliotekens förvärvspolicyer kan bestämmas av förlagen och att det är de som har makten över europeiska medborgares fria tillgång till innehåll, information och kultur. Utmaningen består i att finna en lösning på detta problem.

Därför föreslår EBLIDA att

- a. ett samförståndsavtal om "rättvisa licensmodeller" ingås med Federation of European Publishers,
- b. upphovsrätten uppdateras när det gäller e-böcker, e-utlåning och e-innehåll i syfte att göra det möjligt för bibliotek att fortsätta tillhandahålla tjänster till alla europeiska medborgare.

EBLIDA (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations) är en fristående paraplyorganisation för nationella föreningar och institutioner i Europa inom områdena bibliotek, information, dokumentation och arkiv.